

ივერიის

ბავთი ღირს:

თვე	მან. კ.	თვე	მან. კ.
12	10	6	6
11	9 50	5	5 50
10	8 75	4	4 70
9	8	3	3 55
8	7 25	2	2 75
7	6 50	1	1 50

ცალკე ნომერი-ერთი ზაფერი.

რედაქცია:
ნიკოლოზის ქუჩა, 21.
ტფლისი.
ბავთის დასაბამად
უნდა მიმოიბრუნოს რედაქცია და წერა-კითხვის
გამაგრე. საზოგადოების კანკალიარის.
ფასი განცხადების:
ჩველგებრივი სტრატონი პირველ გვერდზე—
16 კაპ. მეორეზე—8 კაპ.

„ნიკონის“ ტელეფონი № 227.

„ნიკონის“ ტელეფონი № 227

პინსკული

ყოველ გვირგვინს **სახარბილო** სანამს, როგორც სამოქალაქოს, ისე სისხლის სამართლისას, ვერ ყოველ გვირგვინს, ეტყვიანობაზე ვერცხვით მავალეზის ბანაშკირი დაბრავებას.

მსურველთა მოგვარების დღეა 8—10 საათამდე და საღამოს 6—8 საათამდე. ოქრომუქების ქუჩა, სახლი პავლივისა, № 80, ივლითი ა. ბ. ანაწარმოვით.

ახალი ამბავი

ყუბანში, როგორც ვახ. აქსაპის* აუწყებს თავისი კორესპონდენტი, 6 ივლისს ჩამოარჩნენ 8 ყანალი. დანაშაუვითა ჩამოარჩნა ვერც იშვინეს ჯალათი, ვიდრე ოკო თუმანი ჯილდო არ დანიშნეს. სარჩობელა ქალაქი გარედ მალეობს ადგილს ახუნეს. 7 ივლისს ყუბისა და მის ახლომდებარე სოფლის ადმინისტრაციამ ამ ალაც მოიყარა თავი. მოვიდა აგრეთვე ერთი ბატალიონი ჯარის ხალხიც აუარებელი დესერტორი. ხელ-ფეხ შეკრული ყანალები სატუსალიადგან გამოიყვანეს, მისცეს ნება გამოშვებოდნენ თავის წინააღმდეგობაზე, მერე ჩასველ შავად შეხისილ გულში და წაიღებნენ იქით, სადაც მათ სარჩობელა ელოდებოდათ. ყანალებს ეხლა-კი ფერა შეეცკალო; აქამდის არა სჯეროდან სსამართლის გარდაწყვეტილება და ეხლა-კი იმედი გადაიწყვიტეს. მხოლოდ რის

მითვანს-კი, გვირგვინს დაემალიდინს, სრულებით არ ემნებოდა სახეზედ შიში. ის ყველაზედ ახალგაზდა და ლამაზი იყო. მივიდნენ სარჩობელასთან და პირველი ეს უკანასკნელი გადმოიყვანეს ეტლიდან. მას უკანასკნელს წუთამდე სიმშვიდე არ დაუკარგავს. მისი ამხანაგები გაუძალდნენ ჯალათს, ასე რომ მათს დასამშვიდებლად იგი მათახს მიჰპართავდა ხოლმე. გადასცევს პერანგები და პირველი დაემალიდინი იყვანეს სარჩობელაზედ, მის მთავოლს მცირე, მესამე და მალე ყველა რვა ყანალი ჩამოარჩნეს. მერე გასწვივ-გამოსწიეს სარჩობელას ქვეშ ფერები, ჯალით-მა დასჭრა თოკები და უსიკოცლო გავიშნა ჩაკვიდნენ ძირს წინააღმდეგობაზედ ორმოში.

რამოდენიმე წლის წინათ განვიხატებდით. ოქტომბრის დეკემბრის ქართული სამთხველო, რის ნება-რთვის ბოლოს კიდევ ვიღობით. მაგრამ რას გვიყვებენ მართა ნება-რთვა, თუ-კი ამ ნება-რთვის ვერ განვახორციელებთ? ამიტომ მივგართავთ პარტიკულ ქართველ საზოგადოებას და განსაკუთრებით წერა-კითხვის და. სახ. და ვიხილთ უმოჩინლესად, აღმოგვიჩინონ დახმარება ფულით თუ წიგნებით და მით გავახორციელებინონ ეს კეთილი განზრახვა. იმედი, არავინ დაიშურებს თავისი წვლილს ამ კეთილი საქმისათვის; მით უფრო, რომ უკანასკნელს მთავარ განსაცდელშია, უკანასკნელ მდგომარეობაშია და, თუ დროზე არ მივეშველეთ, ლამის სულ გადავრჯულდეს ეს მხარე. (ს. კვიციანი).

პარიზიდან „კვლს“ სწერენ: ამ ეპოქა პარიზში ერთი ჩვენგებური ნ. ქართული-მედიოლი არის მოსწაველი „ecole libre des sciences politiques“-ში და მეორე — ჯაყელი თავისუფალ და პერიოდული ირიტებში „ecole des mins“-ი და ამ დღეებში ეკვანეს იქერს ნამდვილ სტუდენტთა ჩასარიცხათ. ამას გარდა აქ კიდევ ჩვენგებური ახალგაზდა ქალია — ბაქაძისა: სიეკიმო ფაქტურტებე სწავლობს და, მეორე, გაისთ კიდევაც თავებს ყურს*.

როგორც გვაუწყებენ, ბნს არსის იჯარით აუღია ბორჯომის თეატრი მთელს დასახლებით. ამ თეატრში 18 ამა ივლისიდან წარმოდგენები დაიწყება ხარკოვის დამატურის დასისა. ბ. პეტიას და ქ. ნ. ა. პეტიას მონაწილეობით. ბნს პეტიას დასი სულ ხუთი-ოთხეულზედ წარმოდგენას გამართავს თავს და ამ დროსვე იქ მივა ქართული დასი, ქ. ნ. ა. აფანაშვილის მეთაურობით და დაიწყებს წარმოდგენების მართვას. მანამდე ქართული არსტრები წარმოდგენებს გამართავს სურამსა, ახალქალაქსა და ახალციხეში და შემდეგ ისე გადავლენ ბორჯომში. ამ ქართულ წარმოდგენებში მონაწილეობას მიიღებენ გარეთვე მანია აბაშიძე და ბიზო, რომელიც რუსულს პრესებს ითამაშებს. ქართული დასი ბორჯომში სეზონის გავლამდე დაჩრბებს, რადგან ბნს არსის ბორჯომის თეატრი მთელს სეზონით აქვს იჯარით აღებული.

გუმინ, 17 ივლისს, ბათუმში გან მომავალს საქონლის მატარებელს

მდროს, როდესაც ეს უკანასკნელი შედგა ხილზედ მუხთა-გვერდს ქვეით მცხეთასა და ავკლას შუა, ხილი ჩამოვრტა და ექვსი ცისტერნის ვაგონი გადავიდა ხეზედ. ამის გამო მატარებლების მიმოსვლა ძალიან დაგვიანდა. დილის საავაკო მატარებელი, რომელიც რვა საათზედ უნდა ჩამოსულიყო, მხოლოდ ნაშუადღევს 3 საათსა და 5 წამებზედ ჩამოვიდა ტფლისში. ტფლისიდან საავაკო მატარებელი შემდეგ წავიდა და მცხეთაში იყო გაჩერებული. თორმეტი საათის მატარებელმა ამ რიგად მთელი 8 საათი დავივიანა, რადგან ნაც საავაკო მატარებელს უდიდესი მცხეთაში. იმ ადგილას, სადაც ხილი ჩამიტრა, მატარებლები ევლარ გადიან-გამოდიან და მზაყარნი ეფხით გადადიან შემდეგს მატარებელში გადასადგომად. ხილი ისე ძალიან არის წინააღმდეგობრივ, რომ მისს შეკეთებას რომდენიმე დღე დასჭირდება. ერთი კონსერვტორი არ იცანს სად გადავარდა; მკვდარი ჯერ არ აღმოუჩნდა, უთუ-ოღ ვაგონებს მოჰყვებოდა ქვეშ.

გუმინ-წინ, 16 ივლისს, საღვურ გორის მახლობლად 228 ვერსზედ იმ დროს, როცა გზის დასაჯს ლიანდაგზედ უნდა გადაეკრიბნა, ლოკომოტორი დაეჯახა და ორს ადგილას ძლიერ დაუშვა სხეული. გადავარდნის დროს გზის დარაჯმა თავი დასწინადად გაიტყნა. დაშვებულს არავითარი პირველ დახმარებითი სამეურნელო შემწეობა არ აღმოუჩინეს მატარებელში, რადგანაც ფერმალი არ იყო ამ მატარებელზედ, მაშინ როდესაც რკინის გზის კანონ-ნიშნები*.

ველეტონი

როს ტოლია შორის ერთის წუთით ვიწვევებ ვარაზი და მოწვილს კიკის ალფილითი* მიეუფლებინ საოამს; როს აღტაცებით და იმედით ლეროვებდებუნს ერთად დავაძიებთ ხელი-ხელსა ვაღ-ხევედნა. ჰე, მეგობარო, შეგვხვდა ეპიშაგებულ-დღიანი, ჩვენ უნდა განვვლოთ უღამებრი გზა, გელრიანი, წინ წარგვიძღვება სიმათილ ფარხალიანი.... დღეს შევლას გენუკას და მარშალითი* — თეოდ კრემლიანი* მაშინ ვით ელვა, ვით ისარი გავლილი მკერდსა, გულში გამიბრუნეს ერთი აზრი, მიკიდებს ცეცხლსა; ვფიქრობ: ვინ იცის, რამდენს ჩვენგანს სინაქლე გზისა ძალას მოუკლავს, შეგვჩრბებს და დასცემს ძირსა, ვფიქრობ, რამდენი წაიჩიქებს ეკლიანს გზაზე

და ვინ აიტანს წამების ჯვარს მურგოლგათაზე*, ი. ველშელო.

ქრესანდონის აღსარება.

(მთაბარელი დღეობიდან)
ოჰ! რა ძნელია, თუ კაცს მწერლობის საღერდელი აქვს და წერის ნიჭი-კი არა აქვს. საშინელს სენსზედ უსაშინელესია ამისთანა სატყუარი. ჩვენში-კი დარჩნეს, მკითხველი, და არა ერთხელ ყოფილა თქვენნი უმოჩინლესი მონა ამისთანა ტანჯვარი. არა ერთხელ დამიქონია ჩემი სკულის ტენის ძავები და კირის ოპოში ვამიტარებია ჩემი მრავალტანტული კალიმი. თამამად შემძობი ვსთქა რომ ის მრავალ ფურცლიანი რეკლები, რომელთაც თითქმის ნახტავი მაგიდა უჭრავთ, ჩემს ოფელში ბეკულბლო კალიმით არის გადაშავენი. ეჰ, ჩემო საყვარელი მკითხველო! აქნებ შენცა ყოფილხარ ჩემს მდგომარეობაში თუ ახლა, მაშ თავიდან მოხუცები ჩემს ამბავს. დღე საერთო უძღურებამ ერთად დაგავლერევენოს ტენობები, ჩემო და ჩემებრ მრავალტანტული ძეგლი. მაშ ყური მოგმტ მოგიხიბრობ,

ჩემსა კირსა და ვარამსა, რა ომი გეკონდა ფიცხელი მე და ამ ჩემსა კალიმსა. ჯერ იყო და რაღაც ეშმაკად პოეტობის საღერდელი ამეშალა. მიიღე და ნუ აგეშობდ, რას იქ? აქეთ მიიხედე პოეტ, იქით მიიხედე პოეტო, წინ პოეტო, უკან პოეტო და ერთის სიტყვით, ყველა და ყველგან პოეტო. მერე რა პატრიოტ ბეკობიან პოეტს! მეტადერე ქალები, იო ამან უფრო მაიძულა და ერთს მშვენიერს, დილას გამოეყცხად ჩემს თუნა; ზგინდა თუ არა, თავიმი ქვა უნდა იყოს და პოეტო გახდემ-მეთქი*, მაგრამ ისიც გამეგონა, პოეტები ვდონხოვე ნითია სწერენო (თუცქა ლეთის არც ახლა ვიცი რა არის ოხერ-ტიღლი ვდონხოვენი) გამეგონა, რომ: „ოდეს მუხა ფრთითა თვისთია შევისსი ურჩიანა საპოეტისასა, მაშინ განათლდეს ტენი მისი და აღივანეს გული მისი ვითარცა ქითანი ცეცხლ შედგმული, და ათროლდებოდა ბაგე მისი და დასწვებოდა მარჯვენე მისი კლამსა და იწყებს წერად სიტყვებსა ცეცხლზედ უშწავებსა, რამეთუ ფრიალი დას ძალია მუხისი“. დიდა, ვიცოდი ეს და მეც ვუსვლიდი ავლობ

ნოვენიუს*. რა საშუალებებს არა ემბობოდა, რომ იგი ჩქარა მოსულიყო. ყველაზედ თვალის დასანახავად მეჯავრებოდა, მაგრამ ძალა-უნებურად შევიყვარე; იმიტომ, რომ ყვავილი მი ხომ პოეზია და მუხა და პოეზია ზომ და-მანია არიან. დილით ადგავსა პოეტობით მეჯავრებოდა, მაგრამ მას აქეთ, რაც პოეტობა განვიხრახებ, განქარა ჩემთვის მოსვენება. ავდგებოდი ბატონო დღითი ადრე, ვავიდოდი ბაღში, დავაქვრდებოდი ხამხამს, დაუსუნავდი ვარდს, გავთამაშებოდი იას მეჩე გულს. შლიამას, ყელს მთლიად ყვავილით და მშვანილი მოვირთავდი, ერთი სიტყვით, მთლიან თვით-ფხამდე პოეზიაში ჩავედებოდი ხოლმე. ერთხელ ასე ყვავილი-ბალახებით ბაღში ჩამძინებოდა მუხის მოლოდინში. ამ ძილის დროს ისეთი საჭმე დამეგებოდა, რომ ესტეკე გული მიკვდებოდა მისის მოკობებით. მენერებოდა სათქმელი, მაგრამ მეტი ილაჯი არ არის. თუ აღსარებას ვანრობ, ისეთი აღსარება უნდა ესთეკე, რომ ჩართო აღსარებას შავადეს. დიდა, როგორც წინააღმდეგობა, ბაღში ჩამძინებოდა. ყვავილი-ბალახებით მოართულს ძილში სულ მუხის მესიზმრებოდა. უტებ ვგრანობ ვილა

ბით უთუოდ ყველა მატარებელზედ უნდა იყოს თითო ფერმალი-საქონი საფუთავიო წაიღებოდა და შესახვევებით პირველი შემწეობა მხოლოდ გორში-და აღმოუჩინეს დაშავებულს და აქედანვე მეტი რკინის გზის საავადმყოფოში გავჩვენეს.

16 ივლისს, დილის 2 1/2 საათზედ, ტფლისში გარდაიკვალა სომხურ გავთის „მშაქის“ გამოცემელი, აზნაურის ყარანი მელიქ-ბაშა-ლოვის ქალიშვილი მარამ, რომელსაც განსვენებულმა არწრუნიმ საკუთრებად უანდერბა ვაზ. „მშაქი“. ეს ქალი ბიძაშვილი იყო განსვენებულის მატარებლის არაკოსო. მარამ ყარანის ასული 45 წლის იყო. 15 წლიდან განაიღებდა მამის ოჯახში მთლიან, შემდეგ წავიდა მოსკოვს, სადაც სამ წელიწადს დასკოდა და გაემგზავრა სწავლის დასამთავრებლად ლეიპციგში. ეს ქალი სომხების ქალზე შორის თვალსაჩინო ადამიანად ითვლებოდა; სომხურს გარდა კარგად იცოდა რუსული, გერმანული, ფრანგული და სხვედლიანდ ქმონდა შესწავლილი ევროპისა და რუსეთის მწერლობა.

განსვენებული დიდი მოსარჩლე იყო ქალთა ემანსიპაციის. არწრუნის გარდაცვალების შემდეგ იგი მხელმძღვანელობდა გავთის და მისის წარმატებისათვის შრომასა და ძალ-ღონეს არ იშურებდა. მკრევე ვადასწავლბის შემდეგ მარამ ყარანის ასული გარდაიკვალა და ვაზ. „მშაქი“ უანდერბა პროფესორს ანენს უნივერსიტეტისა ა. ო. არწრუნის, განსვენებულ რედაქტორის ძმას. მიცვა-

მომიხლოვდა, ჯერ დაიფრტუტუნა და მერე რაღაც შეგონა ყურთაშლისა ჩემსა ვიფიქრე, ეგ არის ეხლა-კი უმძველად ძუხა მოვიდა მეთქი, გულის ფანქრითი გავახილვ ვთავებში და ის თქვენს მტერს მოსვლია რაც მე მომიიღოდა მუხა-კი-არა, გადმოსულიყო ის მუდგერი ჩვენგანთან ჯარი და ჩემს მკრეველ ყველი-ბალახებს ახრამუნებდა, თანაც ნახად მისომდა თავის გრძელ ყურებს ლოყებზედ. მომიიღა გული, წამოვიქეურ ზეზე, მაგრამ მალე შემაშინია განზრახვა, შეხარალა თვისი გდაცუტებული წული, და შეყარა ტლინი და გადანთო ლიბაზედ. მე აქეთ-იქით მივიხედე, ჩემდა საბედნიეროდ არავინ მიუყვარდა. ამ შემთხვევის შემდეგ მაინც არ მეტყვი, გული არ გავიტყებ და კვლავ ველოდებ მუხას. მუხამაც დღარ მიცდებინა ამის შემდეგ. ერთხელ საღამო ხანზედ მეგობარადან დაგმრუნდი, ლეთს წინააღმდეგობა შექვიფინე. ვიყავე მოკვდი მან და ვეცადე გადამიტროლოდ, გული აქეთ-იქით გაქანდა-გამოქანდა. ეტყვი არ იყო, ეს-კი უმძველად მუხა მესტუმრებოდა. უტებ ვგრანობ ვილა

ლებულის გავს მიწას მიპარებენ ხუთშაბათს, 20 ივლისს.

საუბრითირო სამეურნეო კრების საზოგადოების კარტისხაზი.

კვირას, 16 ივლისს, დილის 11 საათზედ, დაიწყო კურთხევა ახალის საუბრითირო სამეურნეო კრების საზოგადოების... პარაკლისის გარდახდის შემდეგ, საზოგადოების თავმჯდომარის მოადგილემ თავ. ვ. ს. მიქელაძემ წარმოხატა სიტყვა, რომელშიც მოკლედ და ღიად გარკვევით აღნიშნა მნიშვნელობა ახლად დაარსებულის საზოგადოებისა, მოგვყავს აქვე ეს სიტყვა:

„მოწყალეო ხელმოყვანო!“

დღეს იწყებს მოქმედებას ჩვენი ახალი ბანკი: „საუბრითირო სამეურნეო კრების საზოგადოება“. ეს საზოგადოება გერ ხნობით ერთადერთად დაწესებულია მიწის რუსეთის სახელმწიფოში, რომლის წესდებამაც პირადად კრების გარდა, აღიარებულ იქნა ნიეთიერი კრებობი: საზოგადოების შეუძლიან სხვის გაცესს და ამ სხვის უზარუნველ-მყოფელი სასოფლო სამეურნეო ნაწარმოები მოქმედებს. ამიტომ ნება მომეცით, მოწყალეო ხელმოყვანო, გაეცხენოთ ის სახანი, რომლის განხორციელებაც აქვს აზრად ჩვენს საზოგადოებას და რომელსაც ჩვენ უნდა ვემსახუროთ.

განსაკუთრებით გრძელი არ არის ჩვენს ქვეყანაში წესიერად მოწყობილ მცირე-ვადიან კრებობის შემოღების ისტორია. ამ სახის დაწესებულებანი დაარსდა სულ ამ მეოთხედის საუკუნის წინად და უძველეს სარგებლობაც მოიტანა: ამ დაწესებულებამ

ხელი წარუბარა ადგილობრივ ვაჭრობას და გამოიხსნა იგი კერძო ძვირ კრების მხალდან. ქალაქისა და იმის მეკიდრით მან დიდი სარგებლობა მოუტანა, გზა გაუყვალა, ის გზა, რომელსაც ხალხი კეთილ-დღეობისაკენ მიჰყავს.

„მაგრამ წარმოება და, უზომავრესად, წარმოება სოფლისა ამ დაწესებულების გავლენის გარეშე დარჩა: დიდი კრების მუშაკი აქამდე ძვირ, კერძო კრების მძიმე ტვირთს ქვეშ აირს წელ-მობრლო, რაც განსაკუთრებით საგრძნობიერია ელთა, აწინდელ სასოფლო სამეურნეო გაქირავების დროს.

ჩვენი მეურნეობა, რომლის ბუნებაც ვერ უძლებს დიდის სარგებლის ძლევას ხელის მოსანაცვლებელ, ხელში სატრაილბელ თანხაში, უნდა ებრძალოს ზოგიერთს მცენარეულობის სენს, სოფლის ნაწარმოების ადვილად გაუსყიდველობას და იფხველში სატრაილბელ საშუალების უქონლობას. უკვე ორმოცი წელიწადია, რაც ვერხანია, იტალია, ავსტრია, ლუტერ-დელრიხსა, რაიზინგისა, შუტლიცისა და სხვათა წყალობით, მოიფინა წყაროვანი, სახალხო აიფის კრების დაწესებულებანი, რომელთაც ღიად კეთილი გავლენა ჰქონდათ შრომის ყოველს დარგზედ; ჩვენი მიწა-მფლობელობა და მიწათმფლობელთა-ი გერ XIX საუკ. მიწურულშიც არა მტრებითა ამ ყოველის წარმოებისათვის ყოველად უსაქარესს პირადას.

ჩვენი საზოგადოების დამფუძნებელთა ღირსად იმ ამ პირაბის შექმნა დიდად სანად.

ჩვენნი აზრი ის არის, მოწყალეო ხელმოყვანო, რომ სოფლის გულში დავტარებდეთ, დავუახლოვდეთ მწარმოებელს, საწყალ მშრომლის ქობს, მცირე მიწათ-მომქმედის მინდორ ყანას, და იქავე ადგილობრივად გაეფუძვლოთ ხელი შევიდეს და დახმარებისა. რაკ სახელმწიფო ბანკის თანგრძნობა ჩვენს მხარეს იქნება, ჩვენ ადვილად და საცემით განვხორციელებთ იმ სურვილს მთავრობისა.

პეტობის სახელიც. წინად ქალბერი ყურადღებას არ მამკვედნენ, მას აქეთ-იკი რაც პოეტობა დავიწყებთ მათი საღაბრაყო და მათი ტრეფილობის საგანი გახდით. რაც უნდა მახინჯი ქალი ყოფილიყო, ისე შევამკობდი, რომ ანგლოის მასთან ჯოჯოხეთი გვეგნობოდათ. მან უფრო გააძლიერა ჩემი სახელი. ესლა მხოლოდ ის-და მიეკლა, გახეთის ფურცლებზედ დამენახა ჩემი ლექსები. მე შრომის არა ვგობებდი, ვწერდი და ვგზავნიდი რედაქციას, ვგზავნიდი და ვწერდი, მაგრამ არა იქნა-რა, ვერ ეტრისა ჩემი ლექსი გახეთის ფურცელს. მე მიმეც იმდის არა ვგობებდი იმ დრომდის ვიდრე... ობღმერთო სთაქმელად-იკი შენებებდა. მაგრამ რა გეწყობა, ვიტყვი: ვიდრე გეცქემოდ გახეთის ფოსტით არ შემატობინა: „პეტობა“, „ისიარა“ (ეს ჩემი პეტელონიმია იყო). ჩვენს დამაში მწიფადე ყველამ იცოდა) გახთხოვთ აწინადაც ნულარ შეგავაწყობთ. ჩვენ არა გვეჯერა თუ ეს ლექსები ტკბავდა მეოფელი კაცის დაწერილი. „დიდ, იმასთანა ფოსტო მობიდა. ვაი შერცხენავ; ვაი შერცხენავ; ვაი თვის მოქრაჟ; რაღა პირით შეგველო ნაცნობებს. ჰე, რაღა ბევრი

ბისას, რითაც იგი ჰელმძღვანელობდა, როდესაც ამ დღებში კანონი გამოცხადდა წერილმან სახალხო კრების შესახებ. ჩვენის ქვეყნის ყოველმხრივად შესწავლა, განსაკუთრებით პრაგმატიკის, სინარაველ მკოდნე კაცების საზოგადოებას შეძლების მისცემს, რომ საუკეთესო შუამავალი შექმნას იგი სახელმწიფო ბანკსა და ხალხს შორის.

თუ ჩვენის საზოგადოების წევრნი, რომლებიც, იმდელ მქვს, გახდებიან ყელთა კაცნი შრომისანი, განიშქვალბებიან საზოგადოების ზრის სიწმიდით და სასარგებლოდ გამოიყენებენ იმ დამხმარებელ ხელის გამმართველ საშუალებას, რომელსაც მისცემს მათ აწ ახლად დაარსებული წყარო, მაშინ დღევანდელი დღე ჩვენის ქვეყნის საკეთნომო ცხოვრების ბრწყინვალე ხანას შეადგენს. მაშ ასე, ბატონებო, დავანებთ თავი ყოველად აღსურვლებს ოცნებობას, რა გვაკრძო უნდა იყენენ ეს ოცნებანი, ხოლო იმ იმდელ ჭმარაშთა აღსავლენი შევუდგეთ სავსეს, რომ ჩვენნი აზრნი, ჩვენი ხელის ბედნიერება განხორციელდება და ცხოვრებაში სვეს გაიტანს.

ამ სიტყვას იქ შეტრიალი საზოგადოება დიდის სიამოვნებით შეეგება და მისით მოზიზღულნი საზოგადოების წევრნი მართლა იმდელად და მრწამსით აღსავსენი დაიშორნენ. ვისურვებთ ჩვენ ჩვენის მხრივ, რომ ახალმა საზოგადოებამ მართლა ის დროც კვალი სიკეთისა და სარგებლობისა გაავლის ჩვენს ცხოვრებას, რომელიც სანად დაუყენა წინ თავ. ვ. ს. მიქელაძემ თავის სიტყვაში, და რომლის საქაროებასაც დიდად ხანა გვგრძნობს ჩვენი ქალაქი და განსაკუთრებით, სოფელს მშრომელი, მუშაკი ხალხიც.

ქ მ რ ა ს მ ე დ ე ნ ც ი ა .

დაბა ახლ-სანაძე, 11 ივლისი. ამ ჟამად სენაკელების ერთადერთი დიდებული გენია და სპირი-ბორბორა საქმე გახლავთ სასწორი (საყან-

თავი შეგაწყინოთ, ერთი თვე გართაღარ გამოვსულვარ. მოვიგლოდე ეს უზმღერება და ახლა სხვა სურვილი აღმძრა გულში. დავიწყებ მოთხრობების წერა, მაგრამ მაღ მევე მიხვდი, რომ მოთხრობების წერის ნიჭი არა მქონდა და ამიტომ თავი გავანებე მათ, თუმცა ქალამ მინც ხელი არ ვაგეუშვი. მაგრამ რაღა დამჩინოდა დასაწყისი? ვიფიქრე, ვიფიქრე და ბოლოს ერთმა აზრმა გაიმედო თავივე; დავიწყე კორესპონდენტობის წერა. ტყუილი და მართალი ერთმანეთში ავტყრე, მაგრამ მა შენადვლებოდა, ჩემი სახელი და გვარი იბეჭდებოდა გაზეთში. ვისცა კი გავიჩქარე, უკანასკნელი გზირობა და დაწესებული მამასხლისამდ, მნათიად დაწესებული არხინდარი ტრადე; სუვეყნის ცოლი დავწამე. მთელი მზრა ავალბარავე, ზოგი შიშით მიყურებდი, ზოგი დემეჭრებოდა. მე უკრის არავის ვუგზავნიდი, ვწერდი და ვწერდი კორესპონდენტობის იმ დრომდის, ვიდრე ამ კორესპონდენტობის წერამ და მდგომარებაში არ ჩამავლ, რა მდგომარებაშია აწი ვიყოფები. თის როგორ მოხდა. განვიზრახე ისეთი ტყუილი შემთხზა, რომლის

თრო), რომელმაც აქაურების დიდი ყურადღება მიიზიდა. მართლაც-და, ვინ არ გინდა, რომ ამ საქმეში მზეურად მონაწილეობას არ იღებდეს — თავად თუ ახალური, გლხით თუ ვაჭარი, მდიდარი თუ ღარიბი. საქმე ისაა, ბატონებო, რომ სენაკში „საყანთრო“ ამწებულნი იმ დროსა, როდესაც აქ პირველად დაუწყებულქმენბისა და შენობების აგება. მას შემდეგ, რასაკვირველია, დაბამ ერთი ასად იმატა, როგორც დღემდის რიცხვით, აგრეთვე მსტოვრებლებითაც. ამიტომ დღეს უნდათ ხსენებული საყანთრო მუა გულ ქალაქის ადგილი დაღვან. საქმე იქმდის გამწვევად, რომ სენაკის მცხოვრებელში წოდების განგრჩეულად უთანხმოებამ და ერთმანეთში ქმშობამ იჩინა თავი. ატყდა მედგარი, ბრძოლა სასტიკი ბრძოლა „ეთიათსებობისათვის“. სენაკი ორ დასად გაყოფა. ამათში ერთს უნდა ახალს ადვილად გადაიტანოს საყანთრო (აქ ქალაქში) ზოგს ისევე ის ძველი ადგილი, სადაც ახლა არის. რადგანაც ვერ მოიხდენ, ამიტომ თითოეული პარტია მთავრობას სთხოვდა დახმარებას. ამიტომაც თხოვნას თხოვნა მიხლვდა ბ. გუბერნატორთან. თხოვნებში ზოგი ახალს ადვილს ასახელებდა საუფჯობესოდ და ზოგი-კი ძველსა. ასე და ამგვარად იპირა მოლაპარაკება. გუბერნატორმა ეს საქმე ადგილობრივ მახრის უფროსს ბ. ს. ქ. ქავთარაძეს მიანდო გასარჩევად, თუ რომელი ადგილი იქნებოდა საუფჯობესოდ, ახლო თუ ძველი, მაგრამ ბ. მახრის უფროსმა უარი განაცხადა, რათა მასში მომხრეობის გვეი არ შეეტანათ. მით უმეტეს რომ ჩამოაზრდნო ამპარობა თან-და-თან მწველებოდა. ამიტომ მახრის უფროსი სთხოვდა ბ. გუბერნატორს, იქიდან საგანგებოდ კერძო პირი გამოეგზავნა ამ საქმის გასარჩევად. ბ. გუბერნატორმა გამოგზავნა გუბერნის კანცელარიის მმართველი ბ. მალეტსკი მოვიდა სენაკში 24 ივნისს, 25 დაათვალიერდა ვერ ახალ-სენაკის ადგილ-მდებარეობა, შემდეგ ინახუ-

ლა ძველი და ახალი ადგილი საყანთროსი, გასინჯა იგი კარგად. და მოახდინა საზოგადო კრება, ვინც-კი მონაწილეობას იღებდა ამ საქმეში. შეგდგა ამისა შეკრბის ყოველივე ცნობა შემდგარ კომისიებისაგან და გავგზავნა ქუთაისში. ახლა კი აქაურები დღე-დღევე მოვილიან სიყანთროს შესახებ გარდაწყვეტილებას და იმას, თუ რომელ „პარტიას“ გაუღონებს ბედი და ვის დარჩება გამარჯვების ბუთი და მიღვანი. ჩვენ ვერ ვიტყვით, თუ რომელი ადგილი სჯობს საყანთროსთვის, მაგრამ არ შეგვიძლიან არ ადვინშნოთ, რომ ჩვენ და სამწუხაროდ, თითოეული „პარტია“ ხელმძღვანელობს ამ საქმეში პირადის (კერძო) და არა საზოგადო ინტერესებით...

ტრიფონ კალანდარიშვილი.

მ ი რ ი მ ე ნ ი შ ვ ნ ა .

ბ. ნ. ყოგანაძის.

„კვლის“ 28 №-ში დაბეჭდილია თქვენი მესამე წერილი: „მოამბე“, „ივერია“ და „ეროვნება“. მე მსულს ამ წერილში თქვენი ყურადღება მივაქცია მხოლოდ ერთს ადვილად და ისიც იმ ადვილად, რომელიც გინებებიათ „ივერილიდან“ ამოგვეღოთ თქვენის განზრახვის დასამტკიცებლად.

თქვენ სწერთ: „ეთიონ ივერიისა“ არა ერთხელ გამოუცხადებია, რომ ჩვენ სრულყოფილი არ გვიანტერესებს ის, რაც რუსეთის ახალგაზრობას ამოპარავს. თი მაგალითად მისი სიტყვებით:

ვისურვებთ, რომ ჩვენი ახალგაზრობა საფუძვლიანად ჩაუფიქრდეს, ასწროოს ის, თუ რა ძირითადი განსხვავება არსებობს რუსეთის განათლებულ თაობას და ქართველ განათლებულ თაობას შორის. რაც შეუძლია და შეკმეუნის დიდს ოჯახს, პატარა ოჯახი იმს ვერ იტყვას და ახორბებულ იქნება ასეთი პრეტენზია დიდ-კაცობაზედ პატარა საგან (1893 წ. ივლისი)“.

რო. ჩასაკვირველია, მამა ონოფრე დიდ დეოციდა, როდესაც გამოიკვხადა ახალმა მოადგარმა, რომ რაღაცადაც ის გარდაეცვალა, ამიტომ მის მაგიერ დანიშნეს მღვდლთაო. ბევრი იფიქრა მამა ონოფრემ, რომ ის-ვე იქნებ ცოცხალია, მთელი სოფელიც დიმიწშია, რომ სწორად ის არის მამა ონოფრე, არ მოქედარა და გერჯურობით არც აპირებს, მაგრამ შენ არ მოამკვდ, ახლად მოსულ მოძღვარმა არ დაიჯერა და სულ მას გაიბოხდა, რომ მთავრობის დამხმარებელი იქნებოდა. „პედლოგებს“ აუთებთ, ონოფრეს მაგიერ სხვა დღედილი მოსულა და ონოფრე იწოდებს თავის თათსაო. ვიცო, როგორ გათავდა ეს საქმე, რადგანაც არ გასულა იმის შემდეგ ორი კვირა, თქვენმა უფორილესმა მონამ ციხეში ამოყო თავი, სავი ორი თვით დაპტობრება მოუსაჯეს და სავი ამ წუთისად ბრძანდება. მიხეზ ამის ის იყო, რომ მოქალაქე მამა ონოფრე საჩივრო შეიტანეს სასამართლოში და რასაკვირველია გაამტყუნეს. ჰე, ძნელია მწიდი, თუ რაკ საღვრული აქმლა წერისა და მწერლობის შროკი არა აქვს; ვინ იცის, სადამდის არ მიიყვანს კაცს მზნარი სურვილი.

ცანგალა და გოგანა.

